



Міжнародний гуманітарний університет
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія зі спеціальності Дизайн

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК19. ШРИФТ ТА ОСНОВИ ТИПОГРАФІЇ

Галузь знань

02 Культура і мистецтво

Спеціальність

022 Дизайн

Назва освітньо-професійної програми

«Дизайн»

Рівень освіти

фаховий передвищій

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Викладач вищої категорії Гончаров Василь Омелянович	+38(097) 275-62-64	epk.mgu.odessa@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Шрифт та основи типографії» є необхідною для майбутніх фахівців з графічного дизайну, яка надає необхідні знання про шрифт та типографіку, розвиває навички роботи зі шрифтом як із самодостатньою графічною формою, необхідною при щоденній практичній роботі.

Виконати завдання, пов'язані з асоціативними шрифтовими композиціями. Навчитись правильно застосовувати принцип ієрархії у композиціях, що поєднують зображення та шрифтову інформаційну частину. Від виконання завдань з окремою групою знаків здобувачі переходять до компонування цілісних фраз та виконання нескладних прикладних об'єктів графічного дизайну, таких як афіша, плакат, листівки, запрошення тощо.

Навчальна дисципліна «Шрифт та основи типографії» має на меті надання знання про такий важливий комунікативний засіб, як шрифт та навчитись грамотно застосовувати їх у дизайн-проектах. У процесі виконання поставлених завдань здобувачі навчаються створювати шрифтові асоціативні образи та застосовувати їх у практичних завданнях (шрифтові афіші, листівки, запрошення тощо), формувати завдання в один документ у формі презентації, підготувати друковані вироби для перегляду.

Серед основних завдань курсу «Шрифт та основи типографії» є: знайомити здобувачів з дисципліною, яка є необхідною для фахівця з графічного дизайну, дає необхідні знання про шрифт та основи типографії, розвиває навички роботи зі шрифтом у поліграфії як із самодостатньою графічною формою, необхідною при щоденній практичній роботі; виконати завдання, пов'язані з асоціативними шрифтовими

композиціями та вивчення технологій й матеріалів поліграфії для створення нових витворів в галузі графіки, спираючись на класичні й новітні можливості, які надає сучасне поліграфічне виробництво; навчитись правильно застосовувати принцип ієрархії у композиціях, що поєднують зображення і шрифтову інформаційну частину та сучасних технологій – виробництва паперу, спеціальні засоби друку, коректне застосування додрукарських й післядрукарських процесів.

Від виконання завдань з окремою групою знаків здобувачі переходять до komponування цілісних фраз та виконання нескладних прикладних об'єктів графічного дизайну, таких як афіша, плакат, листівки, запрошення тощо та підготовка до друку.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Шрифт та основи типографії» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми в сфері графічного дизайну та виробництва, або у процесі навчання, що передбачає застосування методів теорії та історії дизайну і виробництва, та характеризується комплексністю та певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 3. Здатність застосовувати засоби та прийоми формоутворення, макетування та моделювання об'єкту для втілення дизайнерської ідеї

СК 4. Здатність вибирати техніки та/або технології створення об'єктів дизайну у відповідних матеріалах, розуміючи екологічні наслідки своєї професійної діяльності та обґрунтовувати свій вибір.

СК 7. Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до актів законодавства та міжнародних стандартів.

СК 8. Здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань.

СК 10. Здатність планувати та управляти процесом виконання дизайнерського завдання.

СК 11. Здатність до професійного просування власних творчих компетентностей на ринку праці

СК 12. Здатність презентувати результати власної та/або командної творчої діяльності, у тому числі продукт дизайну перед різними аудиторіями.

Навчальна дисципліна «Шрифт та основи типографії» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 1. Діяти відповідно до загальних та спеціальних актів законодавства, у тому числі законодавства про авторське і суміжні права, захист персональних даних і розповсюдження інформації в межах освітньо-професійної програми.

РН 6. Застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та аналізу необхідної інформації у вирішенні практичних проблем.

PH 10. Створювати макет (модель) об'єкту (продукту) дизайну для демонстрації творчого задуму.

PH 11. Обґрунтовувати вибір технік, технологій та матеріалів для створеного або спроектованого об'єкту (продукту) дизайну, враховуючи його екологічну безпечність.

PH 15. Проявляти ініціативу та креативні підприємницькі навички в професійній діяльності, у пошуку нових напрямів роботи та маркетингових комунікаціях.

PH 17. Презентувати власні професійні компетентності, створені об'єкти (продукти) або їх елементи в професійному середовищі, перед клієнтами, користувачами та споживачами, враховуючи тенденції ринку праці у сфері дизайну.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	18	36	66	2 (на основі БЗСО) 1 (на основі ПЗСО)	4 (на основі БЗСО) 2 (на основі ПЗСО)	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Вступ «Шрифт та основи типографії». Класифікація шрифтів.	6	1	2	3
Тема 2. Анатомія шрифту.	8	2	2	3
Тема 3. Принципи роботи з текстом у типографії	8	1	4	5
Тема 4. Типографіка і візуальна ієрархія	8	1	4	5
Тема 5. Історія типографії	8	2	4	6
Тема 6. Колір у типографії. Основи композиції в роботі з текстом	8	2	4	7
Тема 7. Створення асоціативних образів за допомогою шрифтів	8	2	2	7
Тема 8. Шрифтові логотипи та брендинг	8	2	2	5
Тема 9. Декоративні шрифти	8		2	6

Тема 10. Типографіка в друкованих матеріалах та в цифрових медіа	8	2	2	7
Тема 11. Основи роботи зі шрифтом у графічних редакторах	9	2	4	6
Тема 12. Створення власного шрифту	10	2	4	6
Тема 13. Практичне застосування типографії у проєктах	10	2	4	6
Загалом	120	18	36	66
Підсумковий контроль – екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ «Шрифт та основи типографії». Класифікація шрифтів Ознайомлення з різними класами шрифтів та створення таблиці, в якій наведені основні категорії шрифтів з прикладами для кожної з них. Створення макету сторінки з використанням шрифтів для заголовків і основного тексту, порівнюючи їх функціональність.	3
2	Тема 2. Анатомія шрифта За вибором будь-якого шрифта наведення всіх його анатомічних елементів: сходи, стовпчики, серіфи, арки, петельки. Створення ілюстрації або схеми, де будуть позначені всі ці елементи.	3
3	Тема 3. Принципи роботи з текстом у типографії Створення три варіанти тексту для веб-сторінки, враховуючи принципи кернінгу, міжрядкового інтервалу та вирівнювання. Порівняння застосування шрифтів у заголовках та основному тексті абзаців, щоб забезпечити зручність читання.	5
4	Тема 4. Типографіка і візуальна ієрархія Створення макету брошури, використовуючи принципи візуальної ієрархії для організації тексту. Вибір шрифтів для різних елементів і створення кілька варіантів макетів для порівняння.	5
5	Тема 5. Історія типографії Дослідження історії розвитку типографії та обрання трьох етапів розвитку шрифтів, створивши інфографіку. Підбір шрифту для сучасного логотипу, враховуючи історичні шрифти різних епох.	6
6	Тема 6. Колір у типографії. Основи композиції в роботі з текстом Створення плакату, використовуючи різні кольори для тексту та фону, щоб досягти гармонії та контрасту. Порівняння	7

	ефекту використання яскравих і пастельних кольорів для основного тексту та заголовків.	
7	Тема 7. Створення асоціативних образів за допомогою шрифтів Створення шрифтової композиції для плакату до тематичної події, використовуючи шрифти, що відображають атмосферу події. Надання короткого тексту і адаптація шрифту під емоційний тон цього тексту.	7
8	Тема 8. Шрифтові логотипи та брендинг Розробка шрифтового логотипу для вигаданого бренду, використовуючи шрифт, що підкреслює стиль та цінності бренду. Оформлення свого логотипу у вигляді візитки, додавши супутні графічні елементи.	5
9	Тема 9. Декоративні шрифти Створення декоративного шрифту для постера або запрошення на подію, вибираючи тему, що добре виглядає з декоративним шрифтом. Перевірка, як цей шрифт виглядає у контексті довгого тексту, оцінюючи його обмеження для читабельності.	6
10	Тема 10. Гипографіка в друкованих матеріалах та в цифрових медіа Створення макету сторінки для журналу, застосовуючи типографіку для друкованих матеріалів. Адаптація макета для цифрового формату, змінюючи шрифти, кольори та розміри для відповідності вимогам цифрових медіа.	7
11	Тема 11. Основи роботи зі шрифтами в графічних редакторах Створення макету рекламного банера, використовуючи різні шрифти та стилі для заголовка, підзаголовка та тексту. Ознайомлення з функціями редагування шрифтів у графічному редакторі та застосування їх для власного проекту.	6
12	Тема 12. Створення власного шрифта Створення ескізу шрифту для декількох літер з перенесенням їх у векторний формат. Проектування шрифтів для конкретного стилю чи теми, наприклад, мінімалістичний або ретро.	6
13	Тема 13. Практичне застосування типографії у проєктах Створення повного дизайну для афіші або веб-сторінки, використовуючи шрифти, колір, композицію та візуальну ієрархію. Презентація власного проєкту, обґрунтовуючи вибір шрифтів і їх взаємодію з іншими графічними елементами.	6
	Разом	66

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	60%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення екзамену.	40%

Методи діагностики знань	фронтальне опитування; есе, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання
---------------------------------	--

(контролю)	ситуаційних завдань, практичних завдань, екзамен
-------------------	--

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	15
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка есе за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів есе	15
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			60
Підсумковий контроль - екзамен			40
Всього балів			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував есе за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у навчальній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та

практичних заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував есе за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у навчальній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, есе та активність у навчальній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, есе;

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	
1-34 (2)	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бредньова В.П., Пеперні А.О., Яворська Н.М. Мистецтво шрифту: навчальний посібник. Одеса :ОДАБА, 2017. 128 с.
2. Історія розвитку мистецтва шрифту. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Образотворче мистецтво», спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. Ю. О. Коренюк. Електронні текстові дані (1 файл: 4,73 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 76 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c6409aac-7074-434b-9525-eefa29951cae/content>
3. Каталог кирилических шрифтів «Живий шрифт». К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2018. 64 с.

4. Ком'яхова Н. Прописи «Українська в'язь та устав». К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2021. 42 с.
5. Лесняк Володимир. Відтворення шрифтової спадщини: 40 оригінальних шрифтів. К.: ArtHuss, 2020
6. Мельникова У.П. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Шрифт і типографіка». Харків : ХДАДМ, 2020. 22 с.
7. Річард Пулін Характеристики Школа дизайну: шрифт. Практичний посібник для студентів та дизайнерів. Вид-во: Манн, Іванов та Фербер, 2019. 240 с.
8. Сбітнева Н. Ф. Історія графічного дизайну. Харків: ХДАДМ, 2014
9. Стівен Геллер, Сеймур Кваст. Графічні стилі. Від вікторіанців до хіпстерів. К.: ArtHuss, 2019
10. Українська абетка. Малюнки Георгія Нарбута. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2020
11. Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування: тексти лекцій для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 254 с.
12. Які бувають шрифти та як їх використовувати без порушення авторських прав <https://wlovebrands.com.ua/ua/dyzajnomaniya/what-fonts-use/>
13. Чебанік В. Прописи «Італійський курсив: латиниця та кирилиця». К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2021. 104 с.

Додаткова

14. Білецький П. О. Георгій Нарбут. К.: Мистецтво, 1983
15. Лесняк Володимир. Графічний дизайн. Основи професії. К.: Біос Дизайн Букс, 2009
16. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність. К.: Laurus. 288 с.1.
17. Кіппхан Г. Енциклопедія по друкованим засобам інформації. Спрінгер. Пер. з німецької. 2007.
18. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. К.: Грамота, 2007. 208 с.1.
19. Тимошенко І.В. Особливості структури загального і спеціального книгознавства // Наукові праці НБУВ. К., 2007. С.651-659.
20. Пономаренко Н. С. Пропедевтичний курс до дисципліни «Проектування». Ужгород: Гражда, 2007
21. Чебанік В. Прописи «Український скоропис: каліграфія гострим пером». К.: Школа каліграфії «Арт і Я», 2018. 98 с.
22. Шевченко В. Композиція плаката: Навч. посібн. Х.: Колорит, 2004. 123 с.

Інформаційні ресурси

1. Брендінг і типографіка : веб-сайт. URL: <http://surl.li/lrlkwj>
2. Графічний дизайн: типографіка <https://www.youtube.com/watch?v=du7EH-d0qP0>
3. Каліграфія, леттерінг і типографіка: літерне мистецтва <http://poradumo.com.ua/288099-k-220/>
4. Каталог шрифтових програм фірми Adobe Adobe Type Products : веб-сайт. URL: www.adobe.com/type/typeprod.html
5. Короткий путівник по шрифтових технологіях Microsoft. Microsoft Typography : веб-сайт. URL: www.microsoft.com/typography
6. Майстерня дизайну професора Віталія Шості <https://www.facebook.com/designmajsternya/>
7. Офіційний сайт програмного забезпечення Adobe. Adobe: веб-сайт. URL: <https://www.adobe.com/ua/>
8. Поєднання шрифтів і підбору шрифтових пар <https://ux.pub/editorial/pokrokovii-posibnik-iz-poiednannia-shriftiv-i-pidboru-shriftovikh-par-4nf6>
9. Посібник з ліцензування шрифтів <https://docs.aspose.com/font/uk/net/font-licensing/>
10. Принципи типографіки. Навчальний посібник з типографіки <https://issuu.com/annpassword/docs/>
11. Розміри шрифту в дизайні інтерфейсів <https://ux.pub/editorial/naipovnishii-posibnik-iz-rozmiriv-shriftu-v-dizaini-intierfieisiv-1dg2>

12. Українські ресурси про типографіку та каліграфію [http://www.2d.lviv.ua/ukrajinski-resursy-pro-typohrafiku-ta-kalihrafiyu/finding letters in nature](http://www.2d.lviv.ua/ukrajinski-resursy-pro-typohrafiku-ta-kalihrafiyu/finding_letters_in_nature)